

**«Нөл қалдықтар»
облыстық қашықтықтан экологиялық конкурсын өткізу
ережесі**

1. Жалпы ережелер

1.1 Ереже Павлодар облысының аумағында көп мәртелік заттар мен бұйымдарды пайдалану жолымен біз өндіретін қалдықтарды қысқартуды ұйымдастыру бойынша облыстық қашықтықтан экологиялық «Нөл қалдықтар» конкурсының (бұдан әрі - Конкурс) мақсатын, міндеттерін, ұйымдастыру негіздерін және өткізу тәртібін анықтайды.

1.2. Қатысушылар

Конкурсқа жалпы білім беретін мектептердің 5-11 сынып оқушылары, балалардың шығармашылық бірлестіктерінің, қосымша білім беру ұйымдарының тәрбиеленушілері қатыса алады.

2. Конкурстың мақсаты мен міндеттері

2.1. Конкурсты өткізудің басты мақсаты оқушы жастардың экологиялық мәдениетін қалыптастыру, өскелең ұрпақтың экологиялық тәрбиесіне практикалық қатысуды күшейту, өз Отанының экологиялық әл-ауқаты үшін жауапкершілік сезімін дамыту болып табылады.

2.2. Міндеттері:

- өскелең ұрпақтың саналы тұтыну ойлауын қалыптастыру;
- отбасылық-тұрмыстық өмір саласында саналы экологиялық жауапкершілікті насихаттау;
- қайта өңдеуге жарамды қалдықтардың қоршаған ортаға түсуін болдырмау;
- су-энергия ресурстарын үнемдеу мәдениетін қалыптастыру, отбасылық бюджет тәуелділігін түсіну және ресурстарды саналы тұтыну;
- қайталама пайдалану мысалында ресурс ретінде тұрмыстық қалдықтарға экологиялық-шаруашылық тәсілді қалыптастыру.

3. Конкурсты ұйымдастырушы

3.1. Конкурстың ұйымдастырушысы- М. М. Катаев атындағы Оқушылар сарайы.

4. Конкурсты өткізу ережелері

4.1. Конкурс екі жас санатында өткізіледі:

- орта жас санаты: 5-7 сыныптар;
- жоғары жас санаты: 8-11 сыныптар.

4.2. Конкурсқа қатысушыдан бір ғана жұмыс қабылданады, бірлескен жұмыстар қабылданбайды.

4.3. Конкурс қазақ және орыс тілдерінде өткізіледі.

4.4. Конкурс бес қарапайым ережеден тұратын Zero Waste тұжырымдамасына сәйкес өткізіледі. Бұл 5R ережелері:

- **Refuse** немесе *Бас тарту*
- **Reduce** немесе *Тұтынуды азайту*
- **Reuse + Repair** немесе *Қайта пайдалану және Жөндеу*
- **Recycle** немесе *Қайта өңдеу*
- **Rot-Компостинг**

4.4.1. Бас тартыңыз.

Zero Waste-тің бірінші ережесі - қоқысты болдырмау үшін оны сатып алмаңыз. Ең алдымен, бұл қажетсіз нәрсе кейінірек қоқыс жәшігіне түспеуі үшін әдейі сатып алу керек дегенді білдіреді. Сондықтан қалдықсыз тұжырымдамасы минимализммен тығыз байланысты-қажет емес нәрсені сатып алмайсыз-планетаға зиян келтірмейсіз-қажет емес нәрселерден еркіндікке ие боласыз және басты мақсаттар үшін көбірек уақыт болады. Қажетсіз нәрседен бас тарту сізді көптеген қоқыстардан құтқарады. Бұл кезеңде «жоқ» деп айтуды үйрену өте маңызды. Пластикке оралған тауарларға «жоқ» деп айтыңыз. Тегін

сыйлықтар мен кәдесыйларға «жөк» деп айтыңыз. Бір реттік заттарға «жөк» деп айтыңыз! Бұл ысырапшыл және экологиялық емес циклге қатыспау үшін күш табыңыз! Біз полигондарда бір реттік заттарды неғұрлым көп қабылдайтын болсақ, сол тұрақсыз заттарға сұраныс соғұрлым жоғары болады.

Кеңестер

- Сатып алу кезінде тауарлардың қаптамасын азайтыңыз. Дүкенге сөмкелеріңізбен келіңіз және дүкенде тегін болса да, оларды қайта пайдалануға болады.

- Визиткаларды немесе брошюраларды алмаңыз, оларды телефонға суретке түсіріңіз. Осылайша, барлық маңызды ақпарат кез-келген уақытта сізбен бірге болады, бірақ сіз артық қоқыс шығармайсыз.

- Жаман нәрсенің бәрін үйге апаруды тоқтатыңыз. Егер сіз одан зардап шегетін болсаңыз, Плюшкин синдромын жеңуге тырысыңыз.

4.4.2. Тұтынуды азайтыңыз

Барлығымыздың үйімізде біз ешқашан қолданбайтын көптеген заттар бар. Олардың кейбіреулерін біз тіпті ашып та үлгермедік! Неліктен бұл орын алады? Бәріне кінәлі импульсивті сатып алу. Біз бір нәрсені көрдік, бізге ұнады, және біз оны сатып алдық! Бірақ көбінесе сатып алу қуанышы өте тез өтеді, ал өнімнің өзі біздің өмірімізге ешқандай құндылық қоспайтын үйдегі басқа заттарға айналады. Осыған байланысты, біраз уақыттан кейін олардан құтылу үшін тауарлардың бақылаусыз тұтынылуын азайту маңызды.

Электр қуатын және басқа ресурстарды үнемдеу.

Практикалық ұсыныстардан-тұтынғыңыз келетін судың мөлшерін қайнатыңыз; ыдыстарды бөлек жуыңыз (алдымен жуыңыз, содан кейін шайыңыз); ванна емес, душ қабылдаңыз; үйдегі барлық крандар мен араластырғыштардың ағып кетуін жойыңыз.

4.4.3. Қайта пайдалану және Жөндеу

Келесі қадам-сіздің өміріңізге қайта пайдалануға болатын заттарды енгізу. Енді сіз, мысалы, азық-түлікке арналған эко-сөмкелерді және тіпті бір рет қолданылатын целлофан пакеттеріне балама - көкөністерге, жемістер мен жармаларға арналған тордан немесе мақтадан жасалған кішкене пакеттерді таба аласыз. Есіңізде болсын, жаңа сәнді «эко сөмкесін» сатып алудан гөрі үйде бар целлофан пакетін көп мәрте пайдалануға болады.

Ішуге арналған көп мәртелік түтікшелерді, тамақтануға арналған көп мәртелік таяқшаларды, термо тостағандарды пайдаланыңыз.

Бір рет қолданылатын құралдарды қайта-қайта сатып алу керек екенін бір рет түсінген жөн. Бұл өз кезегінде сіз лақтыратын нәрсеге ақша жұмсайсыз дегенді білдіреді. Бұл ақшаны бірден қоқысқа тастау сияқты!

Заттарға жаңа өмір беріңіз: сіз жай ғана тастай алатын қайта өңдеуге болатын заттар бар шығар. Алайда, пайдасыз қолөнерді көбейтпеу керек екенін есте ұстаған жөн, содан кейін оларда қоқысқа да түседі.

Заттарды басқа біреулерден немесе интернет-сайттардан сатып алыңыз және есіңізде болсын: көп нәрсе, сізге қажет емес, оларды жалға алуға болады (мысалы, іс-шараларға арналған киім, кітаптар, спорт және демалыс өнімдері, құралдар немесе тіпті автомобильдер).

4.4.4. Өңдеу

Сіз заттардан бас тартып, тұтынуды азайтып, қайта пайдалануға болатын көп мәртелік заттарды қолдана бастағаннан кейін, сізде қоқыс аз болады.

Бұл ресурстарды полигонға жіберудің орнына қайта пайдалануға болатындай етіп қоқысты мүмкіндігінше сұрыптауды ұмытпаңыз. Үйіңізге, мектебіңізге немесе кеңсеңізге жақын жерде орналасқан қоқысты (қағаз, шыны, пластик) қабылдау және өңдеу пункттері қай жерде бар екенін біліңіз.

4.4.5. Компосттау

Компостты жеке үйде ұйымдастыру оңай, бірақ пәтер үшін бірнеше шешім бар. Үйде компост жасау үшін электрлік ас үй компостын, бокашты, вермикомпостты немесе раковинаны қолдануға болады. Достарыңызда, таныстарыңызда жазғы үй немесе жеке үй болуы мүмкін. Осылайша, сіздің органикалық қоқыстарыңыз қоқыс үйіндісінде шіріп кетудің орнына пайдалы өсімдік тыңайтқышына айналуы мүмкін.

4.5. Акцияға қатысушылар бір ай ішінде 5 R ережелерін сақтауы тиіс

- **Refuse** немесе *Бас тарту*
- **Reduce** немесе *Тұтынуды азайту*
- **Reuse + Repair** немесе *Қайта пайдалану және Жөндеу*
- **Recycle** немесе *Қайта өңдеу*
- **Rot-Компостинг**

5. Конкурстық жұмыстарға қойылатын талаптар

5.1. Конкурстың бүкіл кезеңінде қатысушылар 5R ережелерін сақтаудың өзіндік мысалын Фото-растай отырып, жазба - күнделік жүргізеді. Сақтау мақсатында белгілі бір ережелерді таңдау конкурс қатысушыларында қалады, алайда конкурсқа қатысу үшін кемінде 3 5R ережелерін сақтау қажет.

Конкурс аяқталғаннан кейін қатысушылар орынды тұтыну ережелерін сақтауды қорытындылайды.

Қосымшадағы күнделік дизайнының үлгісі.

- Фотокүнделікте баяндау бірінші тұлғадан жүргізіледі, міндетті түрде тұжырымдар болады.

5.2. Барлық жұмыстарға қол қойылуы тиіс: аты-жөні, сыныбы, оқу орнының толық атауы, қала/аудан.

5.3. Фотокүнделіктер biogreen117@mail.ru электронды мекенжайында қабылданады, міндетті түрде 5R ережелерін сақтаудың Фото-дәлелі, конкурсқа қатысу үшін ақы төлеу туралы түбіртек қоса беріледі. Барлық файлдар бір хатпен жіберіледі.

5.4. Ұйымдастырушы алынған жұмыстарды коммерциялық емес пайдалану құқығын өзіне қалдырады.

5.5. Қатысушы Конкурсты өткізу қағидаларын бұзған жағдайда, Ұйымдастырушы одан конкурсқа қатысудан бас тарта алады.

6. Конкурсты өткізу мерзімдері

6.1. 1 сәуірден 20 сәуірге дейін.

6.2. Конкурс нәтижелері М.М.Катаев атындағы Оқушылар сарайының сайтында <http://www.dshk.kz/> жарияланады.

6.3. Өткізу мерзімдері аяқталғаннан кейін жіберілетін жұмыстар конкурсқа қатысуға рұқсат берілмейді.

7. Конкурсқа қатысушыларды марапаттау тәртібі

7.1. Жеңімпаздар әр жас санаты бойынша анықталады және I, II, III дәрежелі дипломдармен марапатталады.

7.2. Жеңімпаздардың электрондық дипломдары Оқушылар сарайының ресми сайтында <http://www.dshk.kz/> орналастырылады.

8. Конкурсқа қатысу үшін 500 (бес жүз) теңге жарна енгізу қажет.

Төлем мынадай деректемелер бойынша жүргізіледі:

Павлодар облысы әкімдігі, Павлодар облысы білім басқармасының
«М.М.Катаев атындағы Оқушылар сарайы»
коммуналдық мемлекеттік қазыналық кәсіпорны
Павлодар қаласы, Мәшһүр Жүсіп көшесі, 27
БСН 990240004211
ЖСК KZ18914072203KZ009LN

«Сбербанк» АҚ ЕБ Банкі
БИК SABRKZKA
Кбе 16

(қатысушының аты-жөнін, КОНКУРС белгісін міндетті түрде көрсету керек)

Каспий қосымшасы арқылы төлеу:
Төлемдер-Білім беру-Курстар және қосымша білім – Ұйымды таңдаңыз- М. М. Катаев
атындағы Оқушылар сарайы - Қатысушының аты-жөні

9. Байланыс: конкурс координаторы: М. М. Катаев атындағы Оқушылар сарайының педагог-ұйымдастырушысы Алимова Аяулым Ислямовна, biogreen117@mail.ru, 87774589639, 65-13-18.

Қосымша (Фотокүнделіктің үлгісі)

Иванов Иван Иванович, 5 сынып оқушысы, оқу орнының толық атауы, қала / аудан.

Күні	Ереже	Сипаттамасы	Фото
1.04.21	<i>Refuse немесе Бас тарту</i>	Бүгін мен дүкенге өз пакетіммен келдім, сондықтан кассада берілетін пакеттен бас тарттым.	
2.04.21			
3.04.21			
....			
Қорытынды			